

Nazwa projektu o zmianie ustawy – Kodeks cywilny Ministerstwo wiodące i ministerstwa współpracujące Ministerstwo Sprawiedliwości Osoba odpowiedzialna za projekt w randze Ministra, Sekretarza Stanu lub Podsekretarza Stanu Dr Anna Dalkowska – Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości Kontakt do opiekuna merytorycznego projektu Artur Grajewski – dyrektor Departamentu Legislacyjnego Prawa Cywilnego w Ministerstwie Sprawiedliwości tel. (22) 5212423 Anna Kampa – Naczelnik Wydziału Prawa Cywilnego Departament Legislacyjny Prawa Cywilnego, tel.: (22) 52 12 746	Data sporządzenia: 27.07.2020 r. Źródło: Inne Nr w wykazie prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów: UD111
---	---

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

Przedmiotowy projekt przewiduje wprowadzenie rozwiązań, które mają na celu usprawnienie i doprecyzowanie funkcjonujących regulacji prawnych w Kodeksie cywilnym w zakresie:

- 1) przerwania biegu przedawnienia,
- 2) wymagania aktu notarialnego w przypadku gruntów rolnych, mających wchodzić w skład rolniczej spółdzielni produkcyjnej,
- 3) instytucji wyzysku,
- 4) odpowiedzialności pełnoletnich dzieci najemców za zobowiązania rodziców (najemców) wynikające z umowy najmu.

1. Przerwanie biegu przedawnienia

W obecnym stanie prawnym, zarówno w doktrynie, jak i orzecznictwie sądów powszechnych oraz Sądu Najwyższego, nie budzi wątpliwości pogląd, że czynnością przedsięwziętą przed sądem bezpośrednio w celu dochodzenia lub ustalenia albo zaspokojenia lub zabezpieczenia roszczenia stanowi złożenie wniosku o zawezwanie do próby ugodowej lub wszczęcie mediacji. Kontrowersje natomiast budzi kwestia czy złożenie drugiego i kolejnego wniosku o zawezwanie do próby ugodowej lub wszczęcie mediacji, stanowią czynność, która zmierza bezpośrednio do dochodzenia roszczenia, a tym samym, czy wywołuje skutek przerwy biegu przedawnienia. W praktyce bowiem obserwuje się narastające zjawisko, polegające na składaniu przez wierzycieli kolejnych wniosków o zawezwanie do próby ugodowej jedynie w celu przerwania biegu przedawnienia.

W orzecznictwie kwestia składania kolejnych wniosków o zawezwanie do próby ugodowej została dostrzeżona i jest rozstrzygana niejednolicie. Z jednej strony ze względu na brak zakazu wielokrotnego korzystania z instytucji zawezwania do próby ugodowej i brak konieczności zaspokojenia uprawnionego przez zawarcie ugody, każde zawezwanie do próby ugodowej uznaje się jako podjęcie czynności zmierzającej do dochodzenia roszczenia. Z drugiej natomiast strony kładzie się nacisk na niedopuszczalność niweczenia sensu instytucji przedawnienia roszczenia przez wielokrotną jednostronną czynność wierzyciela w postaci wniosków o zawezwanie do próby ugodowej i destabilizację stosunków prawnych wskutek wydłużenia terminu przedawnienia.

Istnieje również stanowisko pośrednie, które akceptuje kolejne zawezwanie do próby ugodowej jako czynność, która przerywa bieg przedawnienia, jednak nakłada na sąd obowiązek badania, czy jest to czynność, która może doprowadzić do realizacji roszczenia oraz badania jej rzeczywistego celu. Natomiast jak się podkreśla w literaturze przedmiotu, w postępowaniu pojednawczym nie przeprowadza się żadnych dowodów¹. Zatem wobec braku możliwości przeprowadzenia postępowania dowodowego, niemożliwe jest badanie przez sąd, czy roszczenie objęte próbą ugodową istnieje, a jeśli istnieje – to w jakim rozmiarze oraz czy sam wniosek stanowi czynność przedsięwziętą bezpośrednio

¹ R. Morek, A. Budniak-Rogala [w:] E. Marszałkowska – Krześ (red.) „Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz”, Warszawa 2020, wyd. 27; [w:] sip.legalis.pl (dostęp 15.07.2020 r.)

w celu jego dochodzenia, czy został złożony wyłącznie w celu przerwania biegu przedawnienia.

2. Wymaganie aktu notarialnego w przypadku gruntów rolnych, mających wchodzić w skład rolniczej spółdzielni produkcyjnej

Obecnie istniejący przepis art. 159 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. - *Kodeks cywilny* (Dz. U. z 2019 r. poz. 1145, dalej „k.c.”) wyłącza wymaganie formy aktu notarialnego w sytuacjach, w których grunty wniesione jako wkład do rolniczej spółdzielni produkcyjnej mają stać się współwłasnością dotychczasowych właścicieli.

W literaturze przedmiotu wskazuje się, że przepis art. 159 k.c. powinien zostać uchylony, gdyż zagraża pewności obrotu nieruchomościami (pomijając funkcje aktu notarialnego), a zabieg taki uporządkuje system kodeksu cywilnego i nie wprowadzi żadnych zmian w praktyce, spółdzielnie produkcyjne nie skorzystały bowiem z możliwości zawierania umów o treści i formie w nim przewidzianych.

3. Instytucja wyzysku

Art. 388 k.c. ustanawia w polskim prawie prywatnym instytucję tzw. wyzysku. Ogólnie rzecz ujmując jako wyzysk określa się sytuację, gdy jedna ze stron umowy, wykorzystując określoną sytuację drugiej strony, zastrzega dla siebie świadczenie rażąco przewyższające świadczenie własne. W takiej sytuacji ustawa uprawnia stronę pokrzywdzoną taką umową do podjęcia czynności skutkujących uniknięciem skutków prawnych i ekonomicznych tej umowy.

W ostatniej dekadzie w obrocie prawnym pojawiły się praktyki rynkowe polegające na zawieraniu umów o skutkach analogicznych do wyzysku, lecz formalnie nie mieszczących się w zakresie zastosowania tej instytucji. Na podstawie licznych sygnałów można zidentyfikować cztery rodzaje takich sytuacji:

- proceder nakłaniania osób starszych, przy zastosowaniu technik marketingowych, do nabywania rzeczy ruchomych codziennego użytku po zawyżonych cenach; stosowane techniki sprzedaży utrudniają rozważenie oferty, co skutkuje zawarciem umowy sprzedaży pod wpływem sugestii, bez potrzebnego namysłu,
- umowy o tzw. pożyczki chwilowe, udzielane przez instytucje parabankowe klientom znajdującym się w sytuacjach — przynajmniej w pewnym stopniu — przymusowych,
- przewłaszczenia na zabezpieczenie - umów pożyczki, w których zabezpieczeniem niskiej kwotowo pożyczki jest przeniesienie własności nieruchomości lub rzeczy ruchomej o wielokrotnie wyższej wartości,
- w obrocie między przedsiębiorcami pojawiło się zjawisko zawierania umów franczyzy, które zastrzegają nieproporcjonalnie duże świadczenia od francyzobiorców, a które również bywają zawierane w sytuacji niepełnej wiedzy francyzobiorcy o rzeczywistej wartości świadczeń oferowanych w zamian przez francyzodawcę.

W powyższych sytuacjach dochodzi do transferów ekonomicznych skutkujących negatywnymi następstwami dla strony wyzyskanej, z egzekucją i niewypłacalnością włącznie. Osoby wyzyskane, ze względu na inne ograniczenia np. finansowe, zdrowotne i edukacyjno-informacyjne, często nie są w stanie skorzystać z przysługujących im już środków ochrony prawnej. Istotne jest, że transfery te najczęściej następują od konsumenta (względnie podmiotu w pozycji analogicznej do konsumenta) do podmiotu fachowo zajmującego się działalnością danego rodzaju.

Opisane zjawiska należy oceniać negatywnie, nie tylko ze względów prawnych, jako niedopuszczalną praktykę wykorzystywania „słabszego” przez „silniejszego”, ale także ze względów społecznych, także w perspektywie reakcji państwa na naganne moralnie praktyki.

Obecna regulacja wyzysku zbytnio ogranicza uprawnienia strony wyzyskanej w stosunku do tego, czego można zasadnie oczekiwać w konsekwencji uznania sytuacji wyzysku za prawnie i moralnie niedopuszczalną.

Po pierwsze „upośledzenie” strony wyzyskanej często nie polega na jej niedołęstwie ani na niedoświadczeniu, lecz na

braku wiedzy co do faktycznych skutków zawieranej umowy. Umiejętne przedstawienie niekorzystnej oferty może wywołać u adresata przeświadczenie o jej korzystności wraz z jednoczesnym przeświadczeniem o zbędności jej weryfikacji przed zawarciem umowy. Postawienie przez stronę wyzyskującą kontrahenta np. pod presją czasu, ograniczając możliwość zawarcia umowy do chwili przedstawienia oferty, powoduje, że osoba wyzyskana nie ma możliwości uzyskania odpowiedniej wiedzy poprzez porównanie innych ofert. Wyzyskanie tej nieświadomości stanowi ewidentne nadużycie – nie mieści się jednak w ramach niedołąstwa ani niedoświadczenia. W efekcie strona wyzyskana nie ma środków prawnych pozwalających na doprowadzenie swej sytuacji prawnej do stanu zgodności z zasadami słuszności.

Po drugie uprawnienia strony wyzyskanej są ograniczone do zmiany wysokości wzajemnych świadczeń, zaś unieważnienie umowy jest dopuszczalne dopiero, gdy zmiana świadczeń byłaby nadmiernie utrudniona. Zasadnym byłoby jednak pozostawienie stronie wyzyskanej wyboru, czy chce całkowitego zniesienia wadliwego stosunku prawnego, czy jednak dopuszcza pozostanie w nim pod warunkiem zmiany jego cech.

Po trzecie termin dwóch lat, przewidziany obecnie, jest terminem prekluzyjnym, skutkującym wygaśnięciem roszczenia. W konsekwencji strona wyzyskana nie ma żadnych możliwości zaspokojenia swoich żądań po tym okresie. Wygaśnięcie uprawnienia oznacza niemożność jego dochodzenia, nawet polubownego.

4. Odpowiedzialność pełnoletnich dzieci najemców za zobowiązania rodziców wynikające z tytułu umowy najmu

Obecnie po osiągnięciu pełnoletności dzieci najemców odpowiadają solidarnie z rodzicami za zobowiązania czynszowe oraz zapłatę innych opłat z tytułu najmu lokalu, w którym zamieszkują. Dana sytuacja występuje również, gdy osoby pełnoletnie faktycznie nie osiągnęły zdolności samodzielnego utrzymania się i pozostają na utrzymaniu rodziców czy też innych wstępnych, ponieważ nie są w stanie utrzymać się samodzielnie. Występowanie takich sytuacji jest społecznie niepożądane społecznie i może skutkować wystąpieniem znacznych trudności w starcie w dorosłe życie dzieci wychowywanych w takich rodzinach.

2. **Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt**

1. Przerwanie biegu przedawnienia

Mając na uwadze kontrowersje związane z nadużywaniem przez wierzycieli instytucji zawezwania do próby ugodowej, zdecydowano się wprowadzić wyraźną regulację, że tylko pierwsze zawezwanie do próby ugodowej przerywa bieg terminu przedawnienia.

W ten sposób zostałby przecięty spór dotyczący skuteczności ponawianych wniosków o zawezwanie do próby ugodowej, jak również spór co do obowiązku badania przez sąd intencji wnioskodawcy. Dałoby to jasny obraz sytuacji procesowej stronom sporów, przyczyniłoby się do wypracowania jednolitej linii orzecznictwa oraz przywróciłoby zawezwaniu do próby ugodowej jej pierwotny właściwy cel, czyli zawarcie ugody, mając na względzie słuszne interesy zarówno wierzyciela, jak i dłużnika.

Z uwagi na to, że celem postępowania mediacyjnego, tak samo jak w przypadku postępowania pojednawczego, jest zawarcie ugody przez strony, oraz na to, że bieg terminu przedawnienia przerywa się również przez wszczęcie mediacji, wprowadzono tożsamą regulację, że tylko pierwsze wszczęcie mediacji przerywa bieg terminu przedawnienia.

2. Wymaganie aktu notarialnego w przypadku gruntów rolnych, mających wchodzić w skład rolniczej spółdzielni produkcyjnej

Mając na uwadze problem opisany w pkt 1 OSR, dalsze utrzymywanie przedmiotowego wyjątku od zasady w zakresie formy czynności prawnej w przypadku gruntów wniesionych jako wkład do rolniczej spółdzielni produkcyjnej, wydaje się być niecelowe. Ponadto jego uchylenie przyczyni się do zagwarantowania pewności obrotu nieruchomościami.

3. Instytucja wyzysku

Projektuje się dodanie braku rozeznania do katalogu przesłanek, których zaistnienie pozwala ocenić sytuację jako stanowiącą wyzysk w rozumieniu prawa. Brak rozeznania odzwierciedla istotę opisanych wyżej sytuacji - brak wiedzy niezbędnej do odpowiedzialnego rozważenia celowości i skutków zawarcia proponowanej umowy. Przesłanka ta nie

zawiera elementu oceny, zwłaszcza nie odnosi się do winy (jak np. lekkomyślność lub niedbalstwo).

Drugą zmianę projektuje się w zakresie uprawnień strony wyzyskanej, a ściślej rzecz biorąc - kolejności ich wykonywania. W obecnym stanie prawnym strona wyzyskana jest uprawniona w zasadzie tylko do żądania zrównoważenia świadczeń (zmniejszenia swego świadczenia lub zwiększenia świadczenia jej należnego), a do żądania unieważnienia umowy - dopiero gdyby zrównoważenie świadczeń byłoby nadmiernie utrudnione. Wydaje się jednak, że ocenę co do doboru właściwych środków prawnych należałoby pozostawić stronie wyzyskanej, ponieważ to jej dobro zostało naruszone wadliwym zawarciem umowy i to do niej powinna należeć decyzja co do dalszego związania umową. W związku z tym projektuje się postawienie uprawnień przysługujących stronie wyzyskanej – unieważnienia umowy i zrównoważenia świadczeń – jako alternatywnych. Należy przy tym utrzymać dotychczasowe zastrzeżenie, że zrównoważenia świadczeń można żądać tylko gdy jest to możliwe (np. jest niemożliwe gdyby świadczenia nie były podzielne).

Trzecia zmiana dotyczy następstwa upływu terminu do skorzystania z uprawnień. W obecnym stanie prawnym uprawnienia te po upływie terminu nie ulegają przedawnieniu, lecz wygasają. Nie wydaje się, by różnica ta była uzasadniona z merytorycznych względów, a zatem dla zniesienia zbędnego zróżnicowania w obrębie systemu prawnego należy zamiast wygaśnięcia tych uprawnień przewidzieć ich przedawnienie. Na skutek przedawnienia roszczenie nie wygasa, a przekształca się z mocy prawa w tzw. roszczenie naturalne. Oznacza to, że w razie podniesienia przez stronę pozwaną zarzutu przedawnienia, powództwo co do zasady podlega oddaleniu. Jednakże, sąd może nie uwzględnić zarzutu przedawnienia i z uwagi na szeroko pojęte względy słuszności, uwzględnić żądania pozwu. Strony mogą także rozwiązać swoje spory w drodze polubownej, nawet jeśli roszczenie wyzyskanego się przedawniło. Wprowadzenie przedawnienia wzmocni pozycję strony wyzyskanej, która często jest stroną słabszą. Termin przedawnienia będzie określało się na zasadach ogólnych – art. 117 i nast. k.c.

Wzmocniono pozycję prawną wyzyskanego przez wprowadzenie domniemania zgodnie z którym, jeżeli wartość świadczenia jednej ze stron przewyższa dwukrotnie wartość świadczenia wzajemnego, domniemywa się, że przewyższa je w stopniu rażącym. We wskazanych tym przepisem stanach faktycznych to na pozwanym będzie ciążył dowód, że dysproporcja świadczeń nie ma charakteru rażącego. Nastąpi tu odwrócenie ciężaru dowodu. Przyjęcie proponowanej zmiany usprawni postępowanie o znacznym ciężarze społecznym. Przerzucenie ciężaru dowodowego na podmiot profesjonalny, odpowiedzialny za technikę sprzedaży czy przygotowanie wzorca umownego, znajduje uzasadnienie w sprawiedliwym wyważeniu interesów stron umowy obciążonej zarzutem wyzysku.

Zasady słuszności nakazują, by zmieniona norma z art. 388 k.c. objęła nie tylko przyszłe stosunki prawne, lecz także już istniejące - skoro ich wykonywanie dało impuls do zmiany. Tym niemniej, dla ochrony bezpieczeństwa obrotu, skutek wsteczny nie powinien objąć tych stosunków prawnych, w których uprawnienia związane z wyzyskiem już wygasły.

4. Odpowiedzialność pełnoletnich dzieci najemców za zobowiązania rodziców wynikające z tytułu umowy najmu

Potrzeba podjęcia prac legislacyjnych, mających na celu zmianę art. 688¹ k.c., wiąże się z dążeniem do zapewnienia ochrony pełnoletnich zstępnych, pozostających na utrzymaniu rodziców, przez wyłączenie ich odpowiedzialności za zapłatę czynszu i innych należnych opłat z tytułu umowy najmu lokalu mieszkalnego. Obecnie, zgodnie z wymienionym przepisem, za zapłatę czynszu i innych należnych opłat odpowiadają solidarnie z najemcą stale zamieszkujące z nim osoby pełnoletnie, przy czym ich odpowiedzialność ogranicza się do wysokości czynszu i innych opłat należnych za okres ich stałego zamieszkiwania.

Tak określony zakres podmiotowy zastosowania zawartej we wspomnianym przepisie normy wydaje się zbyt szeroki, ponieważ nie uwzględnia szczególnych więzi łączących najemcę z pełnoletnimi dziećmi. Ponadto należy zwrócić uwagę, że w odmienny sposób uregulowana jest sytuacja prawna dorosłych dzieci, których rodzicowi czy też innemu wstępnemu przysługuje spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu. Na podstawie art. 4 ust. 6 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. *o spółdzielniach mieszkaniowych* (Dz. U. z 2018 r. poz. 845, z późn. zm.) z solidarnej odpowiedzialności zwolnieni są pełnoletni zstępni pozostający na utrzymaniu osoby, której to prawo przysługuje. Zasadne zatem jest ujednolicenie sytuacji prawnej wszystkich pełnoletnich osób mieszkających i pozostających jeszcze na utrzymaniu swoich wstępnych.

Tabela poniżej przedstawia liczbę gospodarstw domowych korzystających z lokalu mieszkalnego na podstawie umowy najmu.

Mieszkania stanowiące własność:	Liczba gospodarstw domowych
osoby fizycznej będącej:	575 466
-właścicielem budynku	229 643
-współwłaścicielem budynku	345 823
spółdzielni mieszkaniowej	67 636
gminy	1 029 103
Skarbu Państwa	183 916
zakładu pracy	191 435
towarzystwa budownictwa społecznego	84 396
innego podmiotu	47 694
własność nieustalona	78 432
RAZEM	12 258 078

Źródło: GUS - Warunki mieszkaniowe gospodarstw domowych i rodzin - NSP 2011

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

Z uwagi na szczegółowość regulowanych kwestii z odstąpiono od dokonania porównań międzynarodowych.

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt

Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
Pełnoletni zstępni, pozostający na utrzymaniu rodziców			Wyłączenie odpowiedzialności za zapłatę czynszu i innych opłat należnych z tytułu umowy najmu lokalu mieszkalnego.
Przedsiębiorcy	Mikro - 764 263 Mali - 95 769 Średni - 56 256 (Stan na koniec 2019 r.)	ZUS Aktywni płatnicy składek w ubezpieczeniu zdrowotnym według liczby ubezpieczonych u płatnika oraz statusu płatnika składek	Ograniczenie możliwości działania w ramach wyzysku w rozumieniu art. 388 k.c.. Poszkodowani przez zawarcie umowy w ramach zastosowania wobec nich wyzysku, będą mieli szersze możliwości uniknięcia negatywnych następstw ekonomicznych.
Dłużnicy	337 450 liczba spraw o roszczenia z tytułu umów i weksli MS-S1r (stan na koniec 2019 r.)	Ministerstwo Sprawiedliwości	Ochrona dłużnika przed zbyt długo trwającym stanem niepewności co do istnienia obowiązku.
Wierzyciele			Ograniczenie składania kolejnych wniosków o zawezwanie do próby ugodowej lub wszczęcie mediacji w celu przerwania biegu przedawnienia.
Podmioty dochodzące swoich praw na podstawie art. 388 k.c.	12 liczba spraw z art. 388 k.c. ze sprawozdania MS-S1r (stan na koniec 2019 r.)	Ministerstwo Sprawiedliwości	Poszerzenie uprawnień w dochodzeniu roszczeń w wyniku wyzyskania.
Osoby fizyczne korzystające z usług firm pożyczkowych	2 745 100 Liczba udzielonych pożyczek w 2019 r.	Biuro Informacji Kredytowej https://media.bik.pl/informacje-prasowe/482787/newsletter-bik-o-rynku-pozyczkowym-2020-01	
Rolnicy	1 428 800 Gospodarstwa rolne (stan na koniec 2018 r.)	GUS Rocznik Statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej	
Rolnicze	682	Ruch Spółdzielców	Obowiązek zachowania formy aktu notarialnego w wypadku, gdy grunty wniesione jako wkład do rolniczej spółdzielni produkcyjnej mają stać się

spółdzielnie produkcyjne			współwłasnością dotychczasowych właścicieli.
Sądy powszechne	SA - 11 SO - 46 SR - 318	Ministerstwo Sprawiedliwości	Potencjalne zwiększenie liczby wpływających spraw z zakresu instytucji wyzysku.

5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji

Projekt ustawy został udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny z chwilą przekazania projektu do uzgodnień z członkami Rady Ministrów, zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. *o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa* (Dz. U. z 2017 r. poz. 248) i § 4 uchwały Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – *Regulamin pracy Rady Ministrów* (M.P. z 2016 r. poz. 1006, z późn. zm.).

Projekt zostanie skierowany do konsultacji publicznych z: sądami powszechnymi, Naczelną Radą Adwokacką, Krajową Izbą Radców Prawnych, Krajową Radą Komorniczą, Związkiem Banków Polskich, Krajową Radą Notarialną, Pracodawcami RP, Business Centre Club, Krajową Izbą Gospodarczą, Konferencją Przedsiębiorstw Finansowych w Polsce, Polską Konfederacją Pracodawców Prywatnych Lewiatan, Porozumieniem Samorządów Zawodowych i Stowarzyszeń Prawniczych, Związkiem Przedsiębiorców i Pracodawców, Polską Radą Biznesu, Helsińską Fundacją Praw Człowieka, Fundacją Ordo Iuris, Związkiem Przedsiębiorstw Finansowych oraz Fundacją Państwo Obywatelskie.

Ponadto projekt zostanie przedstawiony do zaopiniowania przez Radę Legislacyjną, Krajową Radę Sądownictwa, Prokuratora Krajowego, Sąd Najwyższy, Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych, Naczelnego Sądu Administracyjnego, Prokuratorię Generalną Rzeczypospolitej Polskiej, Rzecznika Małych i Średnich Przedsiębiorców, Rzecznika Praw Dziecka, Rzecznika Praw Obywatelskich, Rzecznika Finansowego oraz Komisję Nadzoru Finansowego.

Przewiduje się wyznaczenie 14 dniowego terminu na zajęcie stanowiska wobec projektu przez interesariuszy w ramach konsultacji publicznych. Prognozuje się ukończenie konsultacji publicznych w terminie do końca IV kw. 2020 r.

6. Wpływ na sektor finansów publicznych

(ceny stałe z 2020r.)	Skutki w okresie 10 lat od wejścia w życie zmian [mln zł]											
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Łącznie (0-10)
Dochody ogółem												
budżet państwa												
JST												
pozostałe jednostki (oddzielnie)												
Wydatki ogółem												
budżet państwa												
JST												
pozostałe jednostki (oddzielnie)												
Saldo ogółem												
budżet państwa												
JST												
pozostałe jednostki (oddzielnie)												
Źródła finansowania	Projektowana ustawa nie wpłynie na sektor finansów publicznych.											
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do	Tabele poniżej przedstawiają ewidencję spraw w sądach powszechnych dotyczących problemu wyzysku.											

Tab. 1 Liczba spraw dot. żądania z tytułu wyzysku (art. 388 kc) w I połowie 2019 r.

I połowa 2019	wpływ	załatwienie	pozostałość
Sądy rejonowe	4	1	10
Sądy okręgowe I i II instancji	7	4	17
Sądy apelacyjne	1	2	1

Tab. 2 Liczba spraw dot. żądania z tytułu wyzysku (art. 388 kc) w 2018 r.

2018 r.	wpływ	załatwienie	pozostałość
Sądy rejonowe	4	3	7
Sądy okręgowe I i II instancji	9	16	14
Sądy apelacyjne	1	1	2

Tab. 3 Liczba spraw dot. żądania z tytułu wyzysku (art. 388 kc) w 2017 r.

2017 r.	wpływ	załatwienie	pozostałość
Sądy rejonowe	8	8	6
Sądy okręgowe I i II instancji	14	11	21
Sądy apelacyjne	5	4	2

Tab. 4 Liczba spraw dot. żądania z tytułu wyzysku (art. 388 kc) w 2016 r.

2016 r.	wpływ	załatwienie	Pozostałość
Sądy rejonowe	7	9	6
Sądy okręgowe I i II instancji	13	10	18
Sądy apelacyjne	3	2	1

Jak wynika z powyżej przedstawionych danych, wpływ spraw oraz pozostałość na koniec roku z zakresu instytucji wyzysku w polskich sądach powszechnych jest niewielki. Nowelizacja art. 388 k.c., wzmacnia uprawnienia strony wyzyskanej poprzez wprowadzenie m.in. braku rozeznania do katalogu przesłanek, których zaistnienie pozwala ocenić sytuację jako stanowiącą wyzysk w rozumieniu prawa. Wydaje się, że zmiany przedstawione w punkcie 2 OSR mogą spowodować zwiększenie liczby spraw wpływających do sądów. Jednak należy pamiętać, że strony mogą rozwiązać swoje spory w drodze polubownej, co pozwala sądzić, że wpływ nowych spraw nie będzie znaczący.

Tab. 5 Mediacja w Polsce.

Rok	Sprawy skierowane do mediacji	Sprawy, w których mediacja może być zastosowana	Wskaźnik
2016	24 095	2 566 157	0,9%
2017	27 493	2 525 737	1,1%
2018	26 809	2 511 935	1,1%
I połowa 2019	14 932	1 256 907	1,2%
szacowanie na 2019	29 864	2 513 814	1,2%

Tabele opracowane na podstawie danych Ministerstwa Sprawiedliwości.

		doprecyzowanie funkcjonujących regulacji prawnych w k.c. w zakresie omówionym w pkt 1 OSR.						
7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe								
		Skutki						
Czas w latach od wejścia w życie zmian		0	1	2	3	5	10	Łącznie (0-10)
W ujęciu pieniężnym	duże przedsiębiorstwa							
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw							
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe, osoby niepełnosprawne oraz osoby starsze							
W ujęciu niepieniężnym	duże przedsiębiorstwa	Brak wpływu.						
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	Przedmiotowy projekt wpłynie na działalność mikroprzedsiębiorców oraz małych i średnich przedsiębiorców na dwa sposoby: 1) mikroprzedsiębiorcy oraz mali i średni przedsiębiorcy, którzy stosują strategię biznesową opartą na użyciu czynników współtworzących wyzysk w rozumieniu art. 388 k.c., oraz „hodujący dług” doznają ograniczenia możliwości działania, 2) mikroprzedsiębiorcy oraz mali i średni przedsiębiorcy, którzy zostali poszkodowani przez zawarcie umowy w ramach takiej strategii, będą mieli szersze możliwości uniknięcia negatywnych następstw ekonomicznych.						
	rodzina, obywatele, gospodarstwa domowe, osoby niepełnosprawne oraz osoby starsze	Nadmierne stosowanie przerywania biegu przedawnienia prowadziło do destabilizacji stosunków prawnych i pewności obrotu. Przedmiotowe rozwiązania dążą do wprowadzenia poczucia stabilności stosunków prawnych i pewności obrotu wśród konsumentów. Wzmocnienie pozycji strony wyzyskanej poprzez wprowadzenie instytucji przedawnienia oraz braku rozeznania strony wyzyskanej oraz możliwości wyboru formy dochodzenia roszczeń pomiędzy unieważnieniem umowy lub zrównoważeniem świadczeń - jako alternatywnych. Utrzymuje się jednak zastrzeżenie, że zrównoważenia świadczeń można żądać tylko gdy jest to możliwe. Wyłączenie odpowiedzialności za zapłatę czynszu i innych należnych opłat z tytułu umowy najmu lokalu mieszkalnego pełnoletnich zstępnych pozostających na utrzymaniu rodziców. Mając na uwadze sytuację rodzin, które często doświadczają problemów finansowych i mieszkaniowych, a także trudny start dorosłych dzieci zadłużonych najemców, wprowadzenie zaproponowanej zmiany należy uznać za pożądane i oczekiwane społecznie.						
Niemierzalne								
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń								
8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu								
☐ nie dotyczy								

Wprowadzane są obciążenia poza bezwzględnie wymaganymi przez UE (szczegóły w odwrotnej tabeli zgodności).	☐ tak ☐ nie ☐ nie dotyczy
☐ zmniejszenie liczby dokumentów ☐ zmniejszenie liczby procedur ☐ skrócenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:	☒ zwiększenie liczby dokumentów ☐ zwiększenie liczby procedur ☐ wydłużenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:
Wprowadzane obciążenia są przystosowane do ich elektroniczności.	☐ tak ☐ nie ☐ nie dotyczy

Komentarz: Obowiązek zachowania formy aktu notarialnego w wypadku, gdy grunty wniesione jako wkład do rolniczej spółdzielni produkcyjnej mają stać się współwłasnością dotychczasowych właścicieli.

9. Wpływ na rynek pracy

Brak wpływu na rynek pracy.

10. Wpływ na pozostałe obszary

☐ środowisko naturalne ☐ sytuacja i rozwój regionalny ☐ inne:	☐ demografia ☐ mienie państwowe	☐ informatyzacja ☐ zdrowie
Omówienie wpływu	Brak wpływu na pozostałe obszary.	

11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego

Planuje się wejście ustawy w życie po upływie 6 miesięcy od dnia ogłoszenia.

12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?

Planuje się ewaluację projektu w zakresie instytucji wyzysku w ciągu dwóch lat od wejścia w życie proponowanych zmian.

Ewaluacji będzie można dokonać o mierniki:

- Liczba zawezwań do próby ugodowej z art. 185 k.p.c.,
- liczba spraw z art. 388 k.c.,
- liczba spraw dotyczących roszczeń z umów zobowiązująco-rozporządzających wymienionych w art. 155 k.c.

13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.)